EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 2.4.2008
KOM(2008) 165 slutlig

VITBOK om

skadeståndstalan vid brott mot EG:s antitrustregler

{SEK(2008) 404
{SEK(2008) 405
{SEK(2008) 406}

VITBOK om

skadeståndstalan vid brott mot EG:s antitrustregler

1. VITBOKENS SYFTE OCH RÄCKVIDD

1.1. Syftet med en vitbok om skadeståndstalan vid brott mot EG:s antitrustregler

Varje medborgare eller företag som lider skada som en följd av brott mot EG:s antitrustregler (artiklarna 81 och 82 i EG-fördraget) ska kunna kräva skadestånd av den part som orsakade skadan. **Rätten till ersättning för personer som drabbats av skada** till följd av att gemenskapens konkurrensregler har åsidosatts garanteras av gemenskapsrätten, vilket EG-domstolen påpekade 2001 och 2006[1].

Trots krav på att införa en fungerande rättslig ram som omsätter rätten till skadestånd i faktiska ersättningsmöjligheter, och fastän det på senare tid har funnits vissa tecken på förbättringar i vissa medlemsstater, **har det hittills i praktiken varit så att offer för överträdelser av EG:s antitrustregler endast sällan får ersättning** för den skada de lidit. De berörda personerna går miste om uppskattningsvis flera miljarder euro i ersättning varje år[2].

I sin grönbok från 2005 konstaterade kommissionen att detta misslyckande till stor del kan skyllas på olika **rättsliga och processuella hinder** i medlemsstaternas bestämmelser om skadeståndstalan inför de nationella domstolarna i antitrustärenden. Talan om skadestånd i antitrustärenden uppvisar en rad typiska särdrag som ofta inte beaktas tillräckligt i de allmänna bestämmelserna om skadeståndsansvar och rättegången i tvistemål. Detta leder till stor **rättsosäkerhet**[3]. Till de typiska särdragen hör att den sakliga och ekonomiska analys som krävs ofta är mycket komplicerad, att viktig bevisning i svarandens besittning ofta är svåråtkomlig och undanhålls samt att risk-/nyttoförhållandet ofta är oförmånligt för käranden.

Den **nuvarande bristen på effektivitet i mål om skadestånd i antitrustärenden** åtgärdas bäst genom en kombination av åtgärder på gemenskapsnivå och nationell nivå. Syftet är att uppnå ett fungerande minimiskydd av offrets rätt till skadestånd enligt artiklarna 81 och 82 i varje medlemsstat och mer likvärdiga villkor och ökad rättssäkerhet i hela EU.

Liksom andra berörda parter instämde Europaparlamentet[4] med slutsatserna i grönboken, och uppmanade kommissionen att förbereda en vitbok med detaljerade förslag till åtgärder för att komma till rätta med bristerna när det gäller möjligheten att föra talan om skadestånd i antitrustärenden.

---

1 Dom av den 20 september 2001 i mål C-453/99, *Courage and Crehan*, REG 2001, s. I-6297, och dom av den 13 juli 2006 i de förenade målen C-295−298/04, *Manfredi*, REG 2006, s. I-6619.

2 Se avsnitt 2.2 i konsekvensrapporten.

3 Se avsnitt 2.3 i konsekvensrapporten.

4 Resolution av den 25 april 2007 (2006/2207(INI)).

1.2. Vitbokens syfte, vägledande principer och räckvidd

Vitboken innehåller överväganden kring och förslag till politiska lösningar och särskilda åtgärder som, i större utsträckning än som är fallet idag, skulle säkerställa att **alla offer** för överträdelser av EG:s konkurrenslagstiftning **har tillgång till effektiva överklagandemekanismer, så att de kan få full ersättning** för den skada de lidit.

För att förtydliga sammanhanget kring vitboken bör följande två arbetsdokument från kommissionen beaktas: a) kommissionens arbetsdokument om skadeståndstalan vid överträdelser av EG:s antitrustlagstiftning (*EC antitrust damages actions – SWP*), som mer ingående förklarar övervägandena bakom vitboken och ger en kortfattad genomgång av befintlig gemenskapsrätt på området, och b) en konsekvensrapport om de potentiella fördelarna med och kostnaderna för olika politiska alternativ samt en sammanfattning av denna rapport.

Det **främsta målet** med denna vitbok är att förbättra offrens rättsliga förutsättningar att utöva sina fördragsenliga rättigheter att få ersättning för all skada de lidit som en följd av en överträdelse av EG:s antitrustregler. **Full ersättning** är den främsta vägledande principen i detta sammanhang.

Effektivare ersättningsmekanismer innebär att kostnaderna för överträdelser av konkurrensbestämmelserna skulle bäras av den som begått överträdelsen och inte av offer och laglydiga företag. Effektiva överklagandemöjligheter för enskilda parter innebär sannolikt också att ett större antal konkurrensbegränsande beteenden kan upptäckas och att de ansvariga i högre utsträckning kan ställas till ansvar[5]. Förbättrade system för genomdrivande av skadeståndsanspråk skulle dessutom **automatiskt** ge gynnsamma effekter i form av **avskräckning** från framtida överträdelser och bättre efterlevnad av EG:s antitrustregler. Skyddet av den fria konkurrensen är en nödvändig del av den inre marknaden och en viktig faktor för genomförandet av Lissabonstrategin. En god konkurrenskultur bidrar till bättre resursfördelning, större ekonomisk effektivitet, ökad innovation och lägre priser.

Kommissionen har i sitt arbete låtit sig ledas av ytterligare en viktig princip, nämligen att den rättsliga ramen för skadeståndstalan i antitrustärenden bör bygga på en genuint europeisk lösning. De politiska lösningar som föreslås i denna vitbok består därför av **väl avvägda åtgärder** som har sina rötter i en **europeisk rättskultur** och i **europeiska rättstraditioner**.

En annan viktig vägledande princip i kommissionens politik är att bevara en **stark offentlig tillämpning** av artiklarna 81 och 82 genom kommissionen och medlemsstaternas konkurrensmyndigheter. De åtgärder som föreslås i vitboken är därför utformade för att skapa ett effektivt system för privat tillämpning genom skadeståndstalan som kompletterar den offentliga tillämpningen utan att ersätta eller inkräkta på den.

Mot bakgrund av beskrivningen ovan och i överensstämmelse med EG-domstolens krav att *alla* offer för överträdelser av antitrustlagstiftningen måste kunna utöva sin rätt till ersättning effektivt, berör de frågeställningar som tas upp i vitboken i princip alla **kategorier av offer, alla typer av överträdelser** av artiklarna 81 och 82 och **alla sektorer av ekonomin**. Kommissionen anser också att den valda strategin bör omfatta både **skadeståndsmål** där konkurrensmyndigheterna redan tidigare har kunnat konstatera en överträdelse och skadeståndsmål där det inte föreligger en tidigare överträdelse.

---

[5] Se avsnitt 2.1 i konsekvensrapporten.

2. FÖRESLAGNA ÅTGÄRDER OCH RÄTTSPOLITISKA ALTERNATIV

2.1. Läget när det gäller indirekta köpare och kollektiv talan

När det gäller möjligheterna att väcka talan välkomnar kommissionen domstolens bekräftelse av att **var och en** som har lidit skada till följd av en överträdelse av antitrustbestämmelserna ska ha rätt att väcka skadeståndstalan inför de nationella domstolarna[6]. Denna princip gäller även för **indirekta köpare**, det vill säga köpare som inte har haft några direkta förbindelser med lagöverträdaren, men ändå kan ha lidit avsevärd skada till följd av att ett otillåtet överpris övervältrats på dem i distributionskedjan.

När det gäller **kollektiv talan** anser kommissionen att det finns ett klart behov av mekanismer som gör det möjligt att lägga samman enskilda krav från offer för överträdelser av antitrustbestämmelserna. Enskilda konsumenter, men även mindre företag, och särskilt de som har lidit **spridda skador med relativt små kostnader som följd**, avskräcks ofta från att väcka skadeståndstalan på egen hand på grund av de kostnader, förseningar, osäkerhetsfaktorer, risker och bördor som detta kan medföra. Som en följd av detta står många av dessa offer **fortfarande utan ersättning**. Vid de få tillfällen när flera personer var för sig väcker talan om samma överträdelse uppstår **effektivitetsförluster** för kärande, svarande och domstolsväsendet.

Kommissionen föreslår[7] därför en kombination av två kompletterande mekanismer för kollektiv talan för att på ett effektivt sätt ta itu med dessa frågor på antitrustområdet:

- **Företrädartalan** (*representative actions*), som väcks av **godkända inrättningar**, såsom konsumentorganisationer, statliga organ eller branschorganisationer på identifierade eller, i begränsade fall, identifierbara offers vägnar. Dessa inrättningar har antingen i) utsetts officiellt på förhand eller ii) givits tillfälligt bemyndigande av en medlemsstat att väcka talan på vissa av eller alla sina medlemmars vägnar i ett särskilt överträdelseärende.

- **Kollektiv talan på frivillig grund** *(opt-in collective actions*), där flera drabbade **uttryckligen beslutar** att lägga samman sina enskilda krav för skada som de har lidit till en enda talan.

Med hänsyn till att godkända inrättningar inte kommer att vara kapabla eller villiga att väcka talan i varje enskild sak, är det nödvändigt att dessa två typer av talan **kompletterar** varandra, för att säkerställa att personer som drabbats av överträdelser av gemenskapens antitrustbestämmelser ges möjlighet att få sina krav på ersättning prövade. Dessutom är det viktigt att offren inte berövas sin rätt att väcka talan om skadestånd på egen hand om de så skulle önska. Det bör dock införas säkerhetsmekanismer som förhindrar att samma skada ersätts mer än en gång.

Dessa förslag om skadeståndstalan på antitrustområdet är en del av kommissionens mer övergripande initiativ för att stärka möjligheterna att föra kollektiv talan i EU och kan komma att utvecklas ytterligare utifrån den aspekten.

---

6 *Manfredi* (se fotnot 1), punkt 61.

7 För de bakomliggande skälen, se kapitel 2 i SWP.

2.2. Tillgång till bevisning: utbyte av upplysningar mellan parterna

I konkurrensärenden förekommer mängder av relevant information. En stor del av den **nyckelbevisning** som krävs för skadeståndsmål i antitrustärenden finns **inte öppet tillgänglig**. Eftersom informationen ofta **finns hos svaranden** eller hos tredjepart saknar käranden vanligtvis tillräcklig kännedom om den.

Det är av avgörande betydelse att överbrygga denna strukturella **informationsassymmetri** och förbättra offrens tillgång till relevant bevisning, men det är också viktigt att **undvika de negativa effekterna** av **överdrivet omfattande** och tyngande krav på att lämna upplysningar, inklusive **risken för missbruk**.

Kommissionen föreslår därför att det införs **miniminormer för informationsutbyte mellan parterna** i skadeståndsmål i antitrustärenden. Med utgångspunkt i den lösning som valts i direktivet om immateriella rättigheter (direktiv 2004/48/EG), bör tillgången till bevisning vara grundad på en **redogörelse för de faktiska omständigheterna (*fact-pleading*)** och en **sträng rättslig kontroll** av hur välgrundat kravet är och om huruvida begäran om upplysningar står i proportion till ändamålet. Kommissionen föreslår därför följande[8]:

- Nationella domstolar bör under **vissa förutsättningar** ha rätt att beordra parter i förfaranden eller tredjeparter att **avslöja särskilt fastställda kategorier av relevant bevisning**.

- **Villkoren** för att domstolen ska kunna beordra utlämnande av bevisning **bör inbegripa** att käranden har

  - **lagt fram alla fakta** och **alla bevis** som vederbörande **skäligen kan förväntas ha tillgång till**, förutsatt att dessa ger **rimlig grund** att misstänka att han eller hon har lidit skada till följd av svarandens överträdelse av konkurrensreglerna,

  - på ett övertygande sätt har visat domstolen att han eller hon, efter att ha vidtagit alla åtgärder som rimligen kan förväntas, **annars är oförmögen att lägga fram den begärda bevisningen**,

  - i tillräcklig utsträckning har specificerat de **kategorier av bevisning** som ska läggas fram ,

  - har övertygat domstolen om att den planerade åtgärden för utlämnande av upplysningar är såväl **relevant** i det aktuella målet som **nödvändig** och **proportionell**.

- Redogörelser från företag som ansökt om förmånlig behandling och utredningar av konkurrensmyndigheter bör omfattas av lämpligt skydd.

- För att förhindra att **relevant bevisning förstörs** eller att företag **vägrar** att följa ett beslut om utlämnande av upplysningar, bör domstolarna ha rätt att utdöma tillräckligt **avskräckande påföljder**. De bör dessutom ha möjlighet att dra motsatsvisa slutsatser i skadeståndsmål.

---

[8] För de bakomliggande skälen, se kapitel 3 i SWP.

2.3. Bindande verkan av de nationella konkurrensmyndigheternas beslut

När **Europeiska kommissionen** konstaterar en överträdelse av artiklarna 81 eller 82 i EG-fördraget kan offret för överträdelsen, i enlighet med fastställd rättspraxis och artikel 16.1 i förordning (EG) nr 1/2003, förlita sig till detta beslut som bindande bevis i ett skadeståndsmål. När det gäller **beslut** av **nationella konkurrensmyndigheter** om överträdelser av artikel 81 eller 82 finns motsvarande regler endast i vissa medlemsstater.

Kommissionen ser inga skäl till varför ett lagakraftvunnet beslut[9] som de nationella konkurrensmyndigheterna i det europeiska konkurrensnätverket har fattat på grundval av artikel 81 eller 82, eller en lagakraftvunnen dom i de fall då en överprövningsinstans fastställer konkurrensmyndighetens beslut eller själv konstaterar en överträdelse, inte skulle kunna godtas i alla medlemsstater som ett ovedersägligt bevis för en överträdelse i ett efterföljande skadeståndsmål i ett antitrustärende.

En regel med denna verkan skulle garantera en mer **enhetlig tillämpning** av artikel 81 och 82 från de nationella myndigheternas sida och därigenom bidra till ökad **rättssäkerhet**. Det skulle också bidra till en avsevärd ökad **effektivitet** och **smidigare förfaranden** i mål om skadestånd i antitrustärenden. Om svaranden kan ifrågasätta sin egen överträdelse av artikel 81 eller 82, som fastställts i ett beslut av en nationell konkurrensmyndighet och, eventuellt, bekräftats av en överprövningsinstans, blir de domstolar vid vilka skadeståndstalan väcks tvungna att ompröva sakförhållanden och rättsfrågor som redan utretts och bedömts av en offentlig myndighet med specialkompetens på området (och i vissa fall en överprövningsinstans). En sådan dubblering av den sakliga och rättsliga analysen leder till betydande merkostnader och tidsutdräkt samt skapar osäkerhet om vad som gäller i skadeståndsmålet.

Kommissionen föreslår därför följande regel[10]:

- Nationella domstolar som ska pröva mål om skadestånd på grundval av artikel 81 eller 82, och som en **nationell konkurrensmyndighet** i det europeiska konkurrensnätverket redan har meddelat ett **lagakraftvunnet beslut** om efter att ha konstaterat en överträdelse av dessa artiklar, eller som en nationell **överprövningsinstans** har meddelat **lagakraftvunnet avgörande** om och därigenom fastställt den nationella konkurrensmyndighetens beslut eller själv konstaterat en överträdelse, **kan inte meddela avgöranden som strider mot** sådana beslut eller domar.

Tillämpningen av denna förpliktelse bör inte påverka rätten, och den eventuella skyldigheten, för nationella domstolar att begära förtydliganden rörande tolkningen av artikel 81 eller 82 i enlighet med artikel 234 i EG-fördraget.

Den ovannämnda bestämmelsen har endast bindande verkan i fråga om avgöranden som vunnit laga kraft, det vill säga där svaranden har **uttömt alla möjligheter att överklaga**, och rör endast **samma beteenden och samma företag** med avseende på vilka den nationella konkurrensmyndigheten eller överprövningsinstansen har konstaterat en överträdelse.

---

9 De nationella konkurrensmyndigheternas beslut är i medlemsstater föremål för domstolsprövning. De nationella konkurrensmyndigheternas beslut anses vara *lagakraftvunna* när de inte längre kan omprövas, dvs. beslut som inte överklagats inom de gällande tidsfristerna och således godtagits av mottagarna, och beslut som bekräftats av en behörig överprövningsinstans.

10 För de bakomliggande skälen, se kapitel 4 i SWP.

2.4. Krav på skuld

I sådana fall där **det står klart** att en överträdelse av artikel 81 eller 82 har skett har medlemsstaterna olika syn på kravet om bevisning av **skuld** för beviljande av skadestånd.

I vissa medlemsstater krävs det ingen som helst bevisning om skuld för att en talan om skadestånd ska kunna väckas, eller så antas det automatiskt att skuldkravet är styrkt när väl överträdelsen har bevisats. Kommissionen ser inga konkurrenspolitiska skäl att invända mot denna hållning.

När det gäller övriga medlemsstater antyder domstolens praxis om villkoren för skadeståndsansvar för överträdelse av direkt tillämpliga fördragsbestämmelser, till exempel artiklarna 81 och 82, och effektivitetsprincipen att eventuella krav på bevisning av skuld bör vara begränsade i nationell rätt. Kommissionen ser inga skäl till att befria lagöverträdare från ansvar på grund av att skuldfrågan inte är löst, annat än i fall där den som begått överträdelsen har gjort ett ursäktligt fel.

Kommissionen föreslår därför en åtgärd[11] som syftar till att klargöra för medlemsstater som kräver bevisning av skuld att

- när ett offer har **visat att det förekommit en överträdelse av artikel 81 eller 82, bör lagöverträdaren bli ersättningsskyldig för de skador som orsakats såvida vederbörande inte kan visa** att överträdelsen var följden av ett **verkligt ursäktligt fel**,

- ett fel är **ursäktligt** om en omdömesgill och omsorgsfull person inte skulle ha varit medveten om att beteendet var konkurrensbegränsande.

2.5. Skadestånd

Kommissionen välkomnar domstolens bekräftelse av vilka **typer av skada** som bör kunna ge rätt till skadestånd vid överträdelse av antitrustbestämmelserna[12]. Domstolen betonade att offren åtminstone måste få **full ersättning** för det **verkliga värdet av den lidna förlusten**. Rätten till full ersättning inskränker sig därmed inte till en **faktisk förlust** till följd av en prishöjning i strid med konkurrensreglerna, utan omfattar även **intäktsförluster** på grund av minskad försäljning samt eventuell **dröjsmålsränta**.

Av rättssäkerhetsskäl och för att öka medvetenheten bland potentiella regelöverträdare och offer, föreslår kommissionen att de **nuvarande gemenskapsreglerna** om vilka skador som kan ge rätt till ersättning för personer som drabbats av överträdelser av gemenskapens antitrustbestämmelser ska **kodifieras** i en gemenskapsrättsakt.

När det har klarlagts vilka typer av skador som omfattas måste **skadeståndets storlek beräknas**. Denna beräkning, som förutsätter en jämförelse med offrets ekonomiska situation vid ett **hypotetiskt scenario** med fungerande konkurrens på marknaden, är ofta mycket besvärlig. Beräkningen kan bli **ytterst svår** eller till och med praktiskt omöjlig om man strikt håller fast vid tanken att det exakta beloppet för den lidna skadan alltid ska beräknas precist. Alltför vittgående krav på beräkningen kan dessutom vara oproportionerliga i förhållande till den lidna skadan.

---

[11] För de bakomliggande skälen, se kapitel 5 i SWP.

[12] *Manfredi* (se fotnot 1), punkterna 95 och 97.

För att **underlätta beräkningen av skadeståndet** har kommissionen därför för avsikt att[13]

- inrätta en ram med praktiska, icke-bindande riktlinjer för **beräkningen** av skadestånd i antitrustärenden, till exempel genom **ungefärliga beräkningsmetoder** eller **förenklade regler om bedömning** av den lidna förlusten.

2.6. Övervältring av kostnaderna för överprissättning

Om lagöverträdarens direkta kund helt eller delvis övervältrar kostnaderna för den olagliga överprissättningen på sina egna kunder (de indirekta kunderna), ger detta upphov till flera problem av juridisk natur. För närvarande skapar det en stor osäkerhet om rättsläget och problem i skadeståndsmål i antitrustärenden.

Problem uppstår dels om **lagöverträdaren** använder sig av argumentet med övervältring av kostnaderna för överprissättning **som skydd** mot skadeståndsanspråk från käranden genom att hävda att käranden inte lidit någon skada, eftersom denne har övervältrat prishöjningen på sina kunder.

Kommissionen erinrar om domstolens betoning av **ersättningsprincipen** och dess premiss att **varje skadelidande** som kan visa på ett tillräckligt orsakssamband mellan en överträdelse och skadan bör ha **rätt till skadestånd**. Mot denna bakgrund bör lagöverträdare ha rätt att göra gällande att överpriser kan ha övervältrats på nästa led. Ett förbud mot att åberopa detta argument som försvar kan leda till **orättmätiga vinster** för köpare som övervältrat överpriserna och till oberättigad **flerfaldig ersättning** för det otillåtna överpris svaranden har tagit ut. Kommissionen föreslår därför att[14]

- **svarande** bör ha **rätt att åberopa argumentet om övervältring** mot ett krav på ersättning för överprissättning. Beviskraven i samband med detta försvar bör inte vara lägre än de krav som ställs på käranden att bevisa skadan.

Problem uppstår emellertid också om en **indirekt köpare** åberopar övervältring av överpriser som **bevis för den skada som vederbörande har lidit**. Köpare vid eller nära slutet av distributionskedjan är ofta de som drabbas hårdast när antitrustbestämmelserna överträds, men på grund av att de befinner sig **så långt bort från själva överträdelsen** finner de det särskilt svårt att lägga fram tillräckliga bevis för att olagliga överpriser övervältras längs distributionskedjan och i vilken omfattning det sker. Om sådana kärande inte lyckas lägga fram denna bevisning, kommer de **inte att erhålla någon ersättning** och lagöverträdaren, som kan ha åberopat övervältringsargumentet mot en kärande i ett föregående led i distributionskedjan, kommer att ha tillskansat sig en **orättmätig vinst**.

För att undvika ett sådant scenario anser kommissionen att offrets bevisbörda ska lättas, och föreslår[15] att

- indirekta köpare bör kunna utgå från den motbevisbara presumtionen att en otillåten överprissättning övervältrades på dem helt och hållet.

---

13 För de bakomliggande skälen, se kapitel 6 i SWP.
14 För de bakomliggande skälen, se kapitel 7 i SWP.
15 För de bakomliggande skälen, se kapitel 8 i SWP.

Vid kollektiva, parallella eller på varandra följande käromål av köpare i olika led i distributionskedjan, uppmanas de nationella domstolarna att använda sig av alla mekanismer som står till deras förfogande enligt nationell rätt, gemenskapsrätten och internationell rätt för att undvika under- och överkompensation för skador som orsakats av överträdelser av konkurrensrätten.

2.7. Preskriptionsfrister

Preskriptionsfrister spelar en viktig roll ur **rättssäkerhetssynpunkt**, men de kan också utgöra ett betydande **hinder** för möjligheterna till ersättning, både vid ”fristående förfaranden” (*stand-alone actions*, dvs. talan som väcks utan att en konkurrensmyndighet i ett tidigare skede har fastställt en överträdelse av konkurrenslagstiftningen) och vid ”följdförfaranden” (*follow-on actions*, dvs. mål där en civilrättslig talan väcks efter det att en konkurrensmyndighet har fastställt en överträdelse).

Vad beträffar **inledningen av preskriptionsfristen** kan offer ställas inför praktiska svårigheter vid en fortlöpande eller återkommande överträdelse eller om de inte rimligtvis kan ha varit medvetna om att en överträdelse ägt rum. Det senare inträffar ofta i samband med de allvarligaste och skadligaste överträdelserna av konkurrensrätten, exempelvis karteller, som ofta förblir dolda både under och efter sin livstid.

Kommissionen föreslår[16] därför att preskriptionsfristen **inte ska börja löpa**

- före den dag då **överträdelsen upphör**, om det är fråga om **fortlöpande eller upprepade överträdelser**,

- innan offret för överträdelsen **rimligen** kan förväntas **ha fått kännedom om överträdelsen** och den **skada** han orsakats.

För att hålla möjligheten öppen för följdförfaranden bör åtgärder vidtas för att undvika att preskriptionsfristen löper ut medan konkurrensmyndigheternas (och överprövningsinstansernas) **offentliga tillämpning** av konkurrenslagstiftningen **fortfarande pågår**. Därför föredrar kommissionen ett system där en **ny preskriptionsfrist börjar löpa** när konkurrensmyndigheten eller överprövningsinstansen har fattat ett överträdelsebeslut, framför en lösning där **preskriptionsfristen avbryts** under de offentliga förfarandena.

I det senare fallet skulle kärande (och svarande) ibland finna det **svårt** att **beräkna** den återstående perioden **exakt**, med hänsyn till att det inte alltid är allmänt känt när konkurrensmyndigheterna inleder och avslutar sina förfaranden. Om fristen skulle avbrytas i ett mycket sent skede, kan det dessutom hända att det **inte finns tillräckligt med tid** kvar för att förbereda en skadeståndstalan.

Kommissionen föreslår därför att[17]

- en **ny preskriptionsfrist** på åtminstone **två år** börjar löpa när det **överträdelsebeslut** som en kärande i ett följdförfarande är beroende av har vunnit **laga kraft**.

---

16 För de bakomliggande skälen, se kapitel 8 i SWP.

17 För de bakomliggande skälen, se kapitel 8 i SWP.

2.8. Kostnader i skadeståndsmål

De **kostnader** som uppkommer i mål om skadestånd i antitrustärenden och reglerna om **fördelningen av rättegångskostnaderna** mellan parterna kan vara avgörande för om skadeståndstalan väcks i ett antitrustärende eller inte, eftersom sådana mål kan vara särskilt kostsamma och vanligtvis är mer komplicerade och tidsödande än andra typer av tvistemål.

Kommissionen anser att det skulle vara nyttigt för medlemsstaterna att se över sina kostnadsregler och undersöka vilken praxis som tillämpas i EU som helhet, i syfte att skapa **förutsättningar** för väckande av talan i **berättigade fall** där kostnaderna annars skulle förhindra att talan väcks, särskilt av kärande som befinner sig i en avsevärt svagare ekonomisk situation än svaranden.

Mekanismer som främjar en **tidig lösning av tvister**, till exempel förlikning, bör bli föremål för noggranna överväganden. Sådana alternativ kan bidra till att avsevärt minska eller till och med eliminera parternas rättegångskostnader och kostnaderna för rättsväsendet.

Medlemsstaterna kunde också överväga att, i lämpliga fall, införa tak för de **domstolsavgifter** som tillämpas i skadeståndsmål i antitrustärenden.

Slutligen uppmanas medlemsstaterna att överväga sina regler om **fördelning av rättegångskostnader** mellan parterna, i syfte att minska potentiella kärandes osäkerhet om vilka kostnader de kan bli skyldiga att stå för. Principen om att den förlorande parten står för kostnaderna, som tillämpas i flertalet medlemsstater, spelar en viktig roll när det gäller att filtrera bort fall som inte förtjänar att tas upp till prövning. Under vissa omständigheter kan dock denna princip avskräcka offer med berättigade skadeståndskrav. De nationella domstolarna kan därför ha rätt att avvika från denna princip, till exempel genom att garantera att en kärande som förlorat inte behöver bära de av svarandens kostnader som är orimliga, onödiga eller på annat sätt överdrivna.

Kommissionen uppmanar[18] därför medlemsstaterna

- att utforma förfaranderegler som främjar **förlikningar**, som ett sätt att minska kostnaderna,
- att lägga **domstolsavgifterna** på en lämplig nivå så att de inte blir till en faktor som avhåller skadelidande i antitrustärenden från att väcka skadeståndstalan,
- att ge de nationella domstolarna möjlighet att, helst innan rättegången inleds, utfärda **beslut om rättegångskostnaderna** som i vissa motiverade fall avviker från de normala kostnadsreglerna. Sådana kostnadsbeslut skulle garantera att käranden inte behöver bära alla svarandens kostnader även om han skulle förlora rättegången.

2.9. Samspelet mellan reglerna om eftergift och skadeståndstalan

Det är viktigt för både den offentliga och den privata tillämpningen att se till att eftergiftsprogrammen för förmånlig behandling är attraktiva.

Det är därför också viktigt att **i fall av skadeståndstalan som väcks av enskilda parter säkerställa ett tillräckligt skydd** för **företagsredogörelser** som lämnats in av företag som

---

[18] För de bakomliggande skälen, se kapitel 9 i SWP.

ansöker om eftergift, för att undvika att sökanden försätts i en mindre förmånlig situation än de medskyldiga till överträdelsen. Risken för att sökandens erkännande röjs skulle annars kunna ha en negativ inverkan när det gäller kvaliteten på de upplysningar sökanden lämnar eller till och med avhålla en lagöverträdare från att ansöka om eftergift helt och hållet.

Kommissionen föreslår därför[19] att ett sådant skydd bör införas

- för alla **företagsredogörelser** som lämnas in av **företag som ansöker om eftergift** i samband med en överträdelse av artikel 81 i EG-fördraget (också när nationell konkurrenslagstiftning tillämpas parallellt),

- oberoende av om ansökan om eftergift godtas, avslås eller inte leder till ett beslut av konkurrensmyndigheten.

Detta skydd gäller när domstolen har fattat beslut om att uppgifter ska lämnas ut, oavsett om det sker **innan eller efter det att konkurrensmyndigheten har nått fram till ett beslut**. Företag som har ansökt om immunitet och nedsättning av böter bör inte ha möjlighet att lämna ut sina redogörelser på eget initiativ, åtminstone inte förrän ett meddelande om invändningar har utfärdats.

Ytterligare en åtgärd för att se till att eftergiftsprogrammen bibehåller sin fulla attraktionskraft kunde vara att begränsa skadeståndsansvaret för sökande som fått sin ansökan om immunitet beviljad. Kommissionen lägger därför fram ett förslag för närmare övervägande[20] om möjligheten att begränsa **skadeståndsansvaret för företag som beviljas immunitet i samband med krav från dess direkta eller indirekta avtalspartner**. Detta skulle bidra till att göra det lättare att förutse och begränsa omfattningen av det skadestånd som ska betalas av företag som beviljats immunitet, utan att de för den skull orättmätigt fritas från skadeståndsansvar för sin delaktighet i en överträdelse. Det åligger det företag som beviljats immunitet att bevisa i vilken utsträckning dess skadeståndsansvar är begränsat. Det bör dock särskilt övervägas om det behövs en sådan åtgärd och vilka verkningar den kan ha på den fulla ersättningen till offer för karteller och på övriga medverkande i överträdelsen, särskilt andra som ansökt om eftergift.

---

19 För de bakomliggande skälen, se kapitel 10, avsnitt B.1 i SWP.

20 För de bakomliggande skälen, se kapitel 10, avsnitt B.2 i SWP.

Kommissionen välkomnar synpunkter på denna vitbok. Synpunkter kan lämnas fram till den 15 juli 2008, antingen per e-post till:

comp-damages-actions@ec.europa.eu

eller per post till:

Europeiska kommissionen
Generaldirektoratet för konkurrens, enhet A 5
skadeståndstalan vid brott mot EG:s antitrustregler
B-1049 Bryssel.

Det är normal praxis för GD Konkurrens att offentliggöra de synpunkter som inkommer i samband med ett offentligt samråd. Det är dock möjligt att begära att synpunkterna eller delar av dessa förblir konfidentiella. Ange i så fall tydligt på första sidan av synpunkterna att ni begär att de inte ska offentliggöras. I det fallet bör också en icke-konfidentiell version av synpunkterna översändas till kommissionen för offentliggörande.